

# LLETRES

## EL RACÓ DELS LLIBRES OBLIDATS

### Los renglones torcidos de Dios

TEXT: MAGDA BARTROLÍ

Torcuato Luca de Tena (Madrid, 1923-Madrid, 1999)  
Planeta, 1979

#### Déu escriu tort

Als anys setanta, l'escriptor i periodista Torcuato Luca de Tena es va recloure voluntàriament i d'incògnit en un sinistre edifici de Santiago de Compostel·la: el sanatori psiquiàtric del Conxo. Sense que ningú al centre no ho sabés es va fer passar per boig i, durant un temps, va ser un més entre les parets d'aquell edifici. De la dura experiència en va sortir un llibre com n'hi ha pocs: *Los renglones torcidos de Dios*. Un llibre colpidor i tendre alhora que reflecteix, des de les seves mateixes entranyes, la vida en un manicomi dels anys setanta.

Pocs –poquíssims!- autors s'atrevirien a fer el que va fer al seu moment Torcuato Luca de Tena: fer-se passar per un home amb problemes mentals per documentar-se, *in situ*, i aconseguir material de primera mà per escriure una novel·la sobre la bogeria i els tabús que l'envolten. Emulant el que des dels anys seixanta feien a l'altre cantó de l'oceà periodistes-escriptors com Tom Wolfe o Truman Capote, sota el paraigua del nou periodisme, Luca de Tena va decidir recrear una història viscuda en primera persona. I aquesta vena periodística, aquest afany per documentar fins al més mínim detall el que estava vivint per reflectir-ho després a les pàgines de la novel·la, redunda en la versemblança i realisme que planen sobre *Los renglones torcidos de Dios*.

El resultat del seu treball és una novel·la sublim amb un dels títols possiblement més ben aconseguits de la literatura universal: els bojos, aquelles *ratlles tortes* que es van escapar de la ploma creadora de Déu, són els protagonistes d'una història que obliga al lector, a voltes a desgrat seu, a plantejar-se preguntes massa incòmodes. On es troba la subtil línia que separa seny i rauxa? Qui és qui per decidir si una persona és *normal* o no? On hi ha més malalts mentals, en definitiva: entre les parets d'un hospital psiquiàtric o fora?

A *Los renglones torcidos de Dios* un bon grapat de personatges pul·lulen davant els ulls del lector i l'obliguen a mirar-los als ulls directament, sense por ni angúnia. Són personatges de nom fictici però basats en éssers de carn i ossos amb qui l'autor va compartir els secrets del sanatori. Insuportables, uns; tristíssims, els altres; i encantadors els tercers. Tots ells viuen les

seves misèries i alegries envoltats d'un equip mèdic que intenta burxar, sovint amb mètodes dubtosos, les fondes ferides de les seves ànimes. Per sobre d'aquests personatges en destaca un de captivador: Alice Gould, una dama de tracte exquisit i refinat, que és investigadora privada i que acaba entre les parets de l'hospital. El misteri, que es manté fins al final, és saber si hi és per investigar un suposat crim com defensa ella mateixa, o bé perquè l'hi ha tancat el seu marit per curar-la d'una greu paranoia. El dubte acompanya en tot moment el lector i l'obliga a replantejar-se una i una altra vegada què hi fa una persona tan intel·ligent i fascinant com l'Alice Gould tancada en aquell lloc sinistre.

Aquesta novel·la és un drama sobre la condició humana, amb totes les de la llei, però conté també molts elements d'intriga i misteri que fan avançar la seva lectura a un ritme trepidant: els personatges estan molt ben construïts i la trama no para d'embolicar-se fins a les darreres pàgines. L'any 1980, quan es va publicar, va ser el llibre més venut a l'estat espanyol. Avui, gairebé trenta anys després, és una novel·la desconeguda per a molts. Però els lectors que, com jo, la vam descobrir fa molts anys, en plena adolescència, no l'oblidarem mai. Rellegir aquesta obra serà sempre un plaer. Però un plaer amb regust amarg, perquè pocs llibres burxen tant en les debilitats de l'ànima com aquest.

